

Пасайлюк Є. М., здобувач вищої освіти;
Василик Л. Є., д-р наук із соц. комунікацій,
зав. кафедри журналістики
ЧНУ імені Юрія Федьковича

МЕДІА ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ: ВИСВІТЛЕННЯ ПЕРЕХОДУ РЕЛІГІЙНИХ ГРОМАД БУКОВИНИ ВІД УПЦ МП ДО ПЦУ

Дослідження присвячене аналізу того, як буковинські медіа висвітлюють процес переходу релігійних громад Буковини з юрисдикції Української православної церкви Московського патріархату до Православної церкви України. Автор досліджує інформаційні стратегії журналістів, вплив медіапублікацій на громадську думку, а також документує хронологію та географію переходів. Робота базується на матеріалах місцевих медіа за 2022–2025 рр.

Ключові слова: релігійні громади, ПЦУ, УПЦ МП, перехід юрисдикції, місцеві медіа, журналістика, конфесійні зміни, громадська думка.

За інформацією ЧОВА, з 2022 р. й до листопада 2023 р. на території Буковини понад 33 релігійні громади вирішили змінити свою канонічну юрисдикцію, перейшовши з УПЦ МП до ПЦУ, що свідчить про активне переосмислення вірянками свого релігійного самовизначення. Процес переходів продовжився у 2024–2025 рр. Так, у 2025 р. ще 16 релігійних громад проголосували за зміну юрисдикції, з них 13 уже отримали розпорядження про державну реєстрацію статутів у новій редакції. Висвітлення журналістикою процесів переходу релігійних громад Буковини з підпорядкування УПЦ МП до ПЦУ – одна з важливих локальних тем, що відображає зміни в суспільних настроях, національній самоідентифікації та прагненні українців до духовної незалежності.

Актуальність теми полягає в необхідності систематизувати й проаналізувати роботу медіа з контентом про зміну релігійної юрисдикції, адже це доволі чутлива й конфліктна тема, а також виробити рекомендації щодо висвітлення питань, що входять у коло релігійної журналістики. Мета дослідження – проаналізувати, як буковинська журналістика висвітлює процес переходу релігійних громад Буковини до ПЦУ, які меседжі передаються суспільству через медіа, та визначити прогностичний вплив цих публікацій на громадську думку. Об'єкт дослідження – релігійна проблематика в буковинських медіа, зокрема контент, присвячений зміні релігійної юрисдикції громад. Предмет дослідження – інформаційні стратегії журналістів щодо висвітлення процесу переходу релігійних громад до ПЦУ, редакційна політика видань; період дослідження: 2022–2025 рр. Аналізом охоплено

онлайн-видання «Молодий буковинець», «Суспільне Чернівці», ІА АСС, «Шпальта». Завдання – проаналізувати публікації місцевих видань, окреслити специфіку роботи з релігійним контентом, оцінити професійну майстерність авторів публікацій та вплив медіа на формування громадської думки загалом.

Буковинська журналістика активно висвітлює процеси переходу релігійних громад до ПЦУ, надаючи суспільству інформацію про причини, перебіг і наслідки цих подій. Місцеві медіа відіграють важливу роль у формуванні громадської думки, сприяючи прозорості процесів та інформуванню населення про зміни в релігійному житті регіону. Серед причин називають прагнення до духовної незалежності, підтримку національної ідентичності та вплив суспільно-політичних подій, адже війна стимулювала переосмислення релігійно-духовних цінностей українців. Медіа формують громадську думку, сприяючи тому, щоб процес переходів був прозорий і зрозумілий для аудиторії, інформують населення про зміни в релігійному житті регіону. Вони пишуть про масштаби явища в області в контексті аналогічних процесів в Україні; показують складнощі, виникнення конфліктних ситуацій та протистоянь між прихильниками різних церковних юрисдикцій. У цьому випадку їм доводиться працювати з доволі чутливим контентом і максимум уваги приділяти журналістській незалежності, відокремлювати факти від коментарів, надавати слово релігійним експертам. Медіа посилаються на офіційні ресурси: ЧОВА як реєструючий орган, Патріархія ПЦУ, законодавство України; залучається думка представників різних релігійних громад. Такі публікації сприяють формуванню громадської думки та розумінню процесів, що відбуваються в області в контексті релігійних змін. Вони інформують громадськість про ключові події, що є важливим аспектом для релігійної та соціокультурної ідентичності місцевих жителів; підкреслюють важливість підтримки української церкви, що може впливати на рішення інших громад щодо зміни релігійного підпорядкування.

Буковинські медіа зосереджують увагу на соціальних, культурних та політичних аспектах явища, зокрема аналізують причини, через які цей процес може затягуватися, зокрема через стереотипи, які поширюють промосковські священники, та ідеологічну пропаганду. Висвітлюються приклади промосковських настроїв в УПЦ, затримання СБУ окремих священників, висунення їм підозр у співпраці з Росією. Особливо негативні емоції в аудиторії викликають випадки відмов священників УПЦ МП відспівувати полеглих воїнів ЗСУ, через що прихожани змінювали релігійну юрисдикцію, а також побиття журналістів. Медіа дають поради, як перейти в українську церкву. Загалом журналісти в основному дотримуються збалансованості інформації як одного з медійних стандартів, висвітлюючи різні думки, однак іноді спостерігається використання емоційно забарвленої лексики, що може впливати на сприйняття матеріалу аудиторією. Прямої мови ворожнечі не зафіксовано, але вживання слів «розкол», «захоплення храму» або «відмова визнавати рішення» вносить додаткове напруження в інформаційний простір.

Для якісного висвітлення релігійних питань необхідно дотримуватися принципів об'єктивності, уникати маніпуляцій та забезпечувати плюралізм думок.

Список літератури

1. Семьонова А. Стало відомо, скільки релігійних громад на Буковині перейшли з УПЦ до ПЦУ. *Молодий буковинець*. 28.06.2023. URL: <https://molbuk.ua/news/288599-stalo-vidomo-skilky-religiinykh-gromad-na-bukovyni-pereishly-z-upc-do-pcu.html> (дата звернення: 06.04.2025).

2. Чміль О. 9 релігійних громад перейшли з УПЦ до ПЦУ з початку 2023 р. на Буковині: як перейти. *Суспільне Чернівці*. 10.11.2023. URL: <https://suspilne.media/chernivtsi/614521-cogoric-na-bukovini-9-religijnih-gromad-perejsli-do-pcu/> (дата звернення: 06.04.2025).

3. Олійник М. За три місяці на Буковині відбулося більше релігійних переходів, ніж раніше було за увесь рік. *Суспільне Чернівці*. 04.04.2025. URL: <https://suspilne.media/chernivtsi/986815-za-tri-misaci-na-bukovini-vidbulosa-bilse-religijnih-perehodiv-niz-ranise-za-uves-rik/> (дата звернення: 06.04.2025).